

TUTORING (PRACA MAGISTERSKA) – FILOLOGIA POLSKA 2018/2019

Od roku akademickiego 2018/2019 na kierunku filologia polska na drugim stopniu studiów wprowadzamy cykle tutorskie zamiast seminariów magisterskich. Przez pierwszy semestr studenci w ramach indywidualnych konsultacji zapoznają się z obszarami badawczymi, zaproponowanymi przez pracowników naukowych. Opis tych obszarów znajdzie Państwo poniżej. Do końca semestru współpraca studenta z pracownikiem naukowym powinna zostać sformalizowana w postaci pisemnej deklaracji, w której tutor/tutorka wyraża zgodę na podjęcie indywidualnej opieki nad studentem. Do każdego tutora może zgłosić się nie więcej niż 6 osób.

TUTORZY

Instytut Nauk o Literaturze Polskiej im. I. Opackiego

1. dr hab. prof. UŚ Joanna Dembińska-Pawelec (Zakład Teorii Literatury)
2. prof. dr hab. Mariola Jarczyk (Zakład Historii Literatury Baroku i Dawnej Książki)
3. dr hab. Marta Tomczok (Zakład Literatury XX i XXI wieku)
4. prof. dr hab. Janusz Ryba (Zakład Historii Literatury Oświecenia i Romantyzmu)
5. prof. dr hab. Elżbieta Dutka (Zakład Literatury XX i XXI wieku)
6. prof. dr hab. Bożena Mazurek (Zakład Historii Literatury Baroku i Dawnej Książki)
7. dr hab. Maciej Tramer (Zakład Teorii Literatury)
8. dr hab. Anna Kałuża (Zakład Krytyki i Literatury Ponowoczesnej)
9. dr hab. Mariusz Jochemczyk (Zakład Teorii Literatury)

Katedra Dydaktyki Języka i Literatury Polskiej

10. prof. dr hab. Ewa Jaskółowa
11. prof. dr hab. Bernadetta Szamburska-Niesporek

Instytut Języka Polskiego im. I. Bajerowej

12. dr hab. prof. UŚ Aleksandra Niewiara (Zakład Leksykologii i Semantyki)
13. prof. dr hab. Artur Rejter (Zakład Historii Języka Polskiego)
14. dr hab. prof. UŚ Iwona Loewe (Zakład Lingwistyki Tekstu i Dyskursu)

PROPONOWANE OBSZARY BADAWCZE:

Dr hab. prof. UŚ Joanna Dembińska-Pawelec

Instytut Nauk o Literaturze

Zakład Teorii Literatury

Propozycja projektowanych przeze mnie spotkań w ramach opieki tutorskiej skierowana jest do osób, które dążą do rozwijania swoich umiejętności w zakresie interpretacji tekstów literackich. Projektowana problematyka prac magisterskich skupiona jest przede wszystkim na zjawiskach dotyczących poezji polskiej XX wieku i początku XXI, ale otwarta pozostaje także na zagadnienia obecne w prozie, czy eseju. Dobór autorów pozostawiam do wspólnego ustalenia z osobami zainteresowanymi.

Joanna Dembińska-Pawelec

Prof. dr hab. Mariola Jarczyk

Instytut Nauk o Literaturze Polskiej

Zakład Historii Literatury Baroku i Dawnej Książki

Prace przygotowywane na seminarium będą dotyczyć staropolskiej literatury i kultury oraz edytorstwa. Przewidywane tematy obejmą zagadnienia nawiązań do twórców i literatury XVI wieku we współczesnej powieści historycznej (Anna Brzezińska), a także problematykę poruszaną w dawnych pamiętnikach i listach np. opisy muzeów osobliwości, ogrodów, podróży, uroczystości rodzinnych i państwowych. Studenci zainteresowani problematyką edytorską mogą przygotować krytyczne wydanie wybranego tekstu.

Mariola Jarczyk

Dr hab. Marta Tomczok

Instytut Nauk o Literaturze Polskiej im. I. Opackiego

Zakład Literatury XX i XXI wieku

W ramach tutoringu proponuję przygotowanie i pisanie prac, dotyczących następujących tematów i zagadnień:

- analiza dzienników, pamiętników, reportaży, relacji i wszystkich pozostałych przykładów literatury dokumentu osobistego dotyczących drugiej wojny światowej, a szczególnie Zagłady;
- literatura drugiego i trzeciego pokolenia pisarzy polsko-żydowskich (np. Agaty Tuszyńskiej, Bożeny Umińskiej-Keff, Magdaleny Tulli, Piotra Pazińskiego);
- opowieści o Jedwabnem i innych pogramach antyżydowskich: analiza dyskursu publicznego, wypowiedzi internetowych, narracji literackich, artystycznych, filmowych, dokumentarnych, prac naukowych, języka polityków, które ukazywałyby chronologię i dynamikę sporu o pogrom, jego zasięg i znaczenie;
- analiza zróżnicowanych wypowiedzi popkulturowych na temat Zagłady, od literatury gatunkowej (kryminał retro, romans, thriller, powieść graficzna), przez film, sztukę, po dyskurs publiczny, w których ujawnia się rodzaj i jakość społecznego

zaangażowania w kształtowanie polskiego myślenia o minionych i teraźniejszych relacjach z Żydami;

- opis i analiza pozostałości po getcie będzińsko-sosnowieckim takich, jak: architektura terenów pogettowych, relacje współczesnych mieszkańców Zagłębia o wojennych losach Żydów, relacje wojenne dostępne w archiwach, analiza działalności stowarzyszeń i fundacji (Fundacja Brama Cukermana), pracujących na rzecz upamiętniania i renowacji dziedzictwa Żydów Zagłębia;
- żydowskie nekropolie na Śląsku (z wyszczególnieniem nekropolii katowickich);
- reorientacja metodologiczna w badaniach Zagłady: ekologia, feminizm, studia nad zwierzętami i rzeczami;
- studia nad codziennością (szczególnie: nad codziennością i jej związkami z kobiecością rozumianą tradycyjnie bądź konserwatywnie; opis i analiza tradycyjnie kobiecych zajęć: ciąży, pielęgnacji dzieci, gotowania, sprzątanania - na materiale literackim, dokumentarnym, prasowym etc.);
- romans jako gatunek, typ relacji literackich, metafora układów społecznych, ramy do opisu przeszłości, historii, patologii, zaburzeń etc.;
- retromanie, retrotopie, vintage, oldskulowość, parodie, pastisze, trawestacje, czyli sposoby przewrotnego, maniakalnego, nieustannego i nieoczywistego nawiązywania do przeszłości, a także moda na przeszłość w kulturze/ literaturze;
- narracje macierzyńskie, ciężowe, pisanie o stracie i po stracie;
- kultura gwałtu – definicje i reprezentacje a dominacja męskich powieści popularnych w kontekście polityki i przemocy;
- ideologie i mitologie kobiecości: stygmatyzacja płciowa, stereotypy płciowe w badaniach nad literaturą (tekstach literackich), socjologii i psychologii;
- krytyka afektywna i afekty w kulturze/ literaturze;
- wulnerybilność, kruchość, rany – poszukiwania przykładów literackich i ich objaśnianie;
- historie pojęć wraz z ich opisem i analizą krytyczną (przykłady: kicz, trauma, zaangażowanie, postmodernizm).

Zainteresowanych proszę o kontakt mejlowy: martacuber@interia.pl

Marta Tomczok

Prof. dr hab. Janusz Ryba

Instytut Nauk o Literaturze Polskiej

Zakład Historii Literatury Oświecenia i Romantyzmu

Tematy prac magisterskich dotyczyłyby *Rękopisu znalezionego w Saragossie* Jana Potockiego; tematy rozmaite, dotyczące różnych aspektów tego dzieła, np. Postacie outsiderów w *Rękopisie*, Potocki-analityk miłości (*Rękopis*). Problem genialności w *Rękopisie*, świat uczonych wobec uczucia miłości w *Rękopisie*; postacie kobieciarzy w *Rękopisie*, etc.

Janusz Ryba

Prof. dr hab. Elżbieta Dutka
Instytut Nauk o Literaturze Polskiej
Zakład Literatury XX i XXI wieku
elzbieta.dutka@us.edu.pl
Dutka_elzbieta@interia.pl

Proponuję pisanie prac o charakterze historycznoliterackim lub analityczno-interpretacyjnym z zakresu literatury polskiej XX i XXI wieku (prozy, poezji, literatury faktu, eseistyki). Zapleczem metodologicznym prac będzie szeroko rozumiany zwrot przestrzenny (geopoetyka, nowy regionalizm, postkolonializm, *urban studies*, eko-humanistyka). Tematyka prac może oscylować wokół następujących zagadnień:

- **piśmiennictwo i literatura związana z przestrzenią górską** (od kontemplacji do doświadczenia, krajobraz kulturowy, eko-estetyka, górskie biografie)
- **obrazy miast i regionów** (perspektywa emiczna i etyczna, ślady historii – palimpsest, doświadczenia współczesne – miejskie sensorium, pytania o przyszłość – wizje urbanistyczne, miejskie utopie, post-*polis*)
- **współczesne podróżopisarstwo** (miejsca poznawane, wybierane, „dotykane” i „smakowane”, reportaże, notatki i zapiski podróżne, dzienniki)
- **miejsca autobiograficzne** (indywidualne miejsca pamięci, miejsca: obserwowane, wspominane, wyobrażone, przesunięte, wybrane, miejsca a mity biograficzne, auto/bio/geo/grafie).

Elżbieta Dutka

dr hab. prof. UŚ Bożena Mazurek
Instytut Nauk o Literaturze
Zakład Literatury Baroku i dawnej Książki

Planowane prace magisterskie będą dotyczyły literatury i kultury wieku XVIII oraz edytorstwa. Przewidywane tematy obejmą okolicznościową poezję i prozę oświecenia, zagadnienia związane z reklamą książek w ogłoszeniach prasowych tego czasu, powstałe w XIX–XX w. biografie twórców doby stanisławowskiej, problematykę utrwalaną w pamiętnikarskich przekazach, w korespondencji oraz w relacjach z podróży cudzoziemców po Polsce i Polaków po Europie w XVII–XVIII w. Studenci zainteresowani zagadnieniami z obszaru edytorskiego mogą zająć się współczesnymi wydaniem dorobku pisarzy oświecenia lub przygotować naukową edycję wybranego tekstu literackiego lub użytkowego.

Bożena Mazurek

dr hab. prof. UŚ Maciej Tramer
Instytut Nauk o Literaturze
Zakład Teorii Literatury
maciej.tramer@us.edu.pl

W ramach spotkań tutorskich zapraszam osoby zainteresowane przygotowaniem pracy magisterskiej poświęconej literaturze XX i XXI wieku.

Z przyjemnością spotkam się z osobami zainteresowanymi literaturą (sztuką) „nieobojętną”, tzn. literaturą nieukrywającą się w zaciszu pracowni pisarzy, lecz uwikłaną w

spór, polemikę, konflikt, prowokującą, kontestującą i kontestowaną, ale również literaturą (sztuką) usiłującą wpłynąć na rzeczywistość, skłóconą z nią, kontestującą i demaskującą.

Z równą przyjemnością spotkam się z osobami zainteresowanymi zagadnieniami związanymi z szeroko rozumianym edytorstwem. Sądzę, że miejsce dla siebie znajdą tutaj nie tylko osoby zainteresowane sprawami technicznymi, ale również te, które chciałyby zaangażować się w „lekturę wsteczną”, tzn. lekturę w kierunku tekstu niegotowego, mieszczącego się pomiędzy rękopisem (lub maszynopisem) i edycją.

Zapraszam więc studentów zainteresowanych nie tylko typografią, lecz również gramatologią, a także tych, którzy mieliby ochotę zaangażować się w literaturoznawcze śledztwo i doświadczyć kontaktu z zaniechanymi, zapomnianymi czy zgubionymi dokumentami skrytych w zbiorach specjalnych i archiwach.

Maciej Tramer

dr hab. Anna Kaluża
Instytut Nauk o Literaturze
Zakład Krytyki Literatury Ponowoczesnej
Anna.Kaluza@poczta.onet.pl

Proponuję pisanie prac magisterskich z następujących obszarów badawczych:

- Związki literatury i sztuki (porządku werbalnego i wizualnego): przedmiotem naszej uwagi będą tu (1) książki artystyczne pomyślane jako piśmienna wizualność, (2) poszczególne obiekty artystyczne powstające z połączenia obrazu i słowa, (3) teksty odsyłające do obrazu/porządku wizualnego (malarstwa, fotografii, filmu), (4) media obrazowe (film, fotografia, obrazy malarskie etc.) korzystające z literackości, narracyjności, metaforyczności;
- Historia literatury polskiej XX i XXI wieku ujęta z perspektywy porównawczej i przekrojowej (problematyka dot. relacji płciowych, pojmowania ciała, miejskości i miast oraz relacji klasowo-społecznych, zwłaszcza związanych z literaturą wiejską, reprezentowanych przez związki z chłopstwem);
- Krytyka literacka nowej i najnowszej poezji polskiej – analizy i opisy recepcji poszczególnych autorów i autorek debiutujących po 1989 roku;
- Ekologiczne wątki w literaturze polskiej – esej, proza, poezja (katastrofy ekologiczne, ochrona środowiska, problematyki relacji ludzi, zwierząt, roślin);
- Wartościowanie w literaturze/ literatury (tu przedmiotem naszej uwagi będzie przede wszystkim kultura popularna – bestsellery, zjawiska literackie, które zyskują ogromną popularność, nagłe końce karier i ich nagłe rozkłaski).

Anna Kaluża

dr hab. Mariusz Jochemczyk
Instytut Nauk o Literaturze Polskiej im. I. Opackiego
Zakład Teorii Literatury
marjo@interia.pl

Proponowane obszary badawcze i możliwe kręgi zainteresowań w ramach spotkań tutorskich w roku akademickim 2018/2019:

- geografia literacka (geopoetyka, oikologia, geokrytyka);

- literatura w rytmie „eko” (ekokrytyka, potamofilologia, dendrologia literacka);
- nowy regionalizm (zwłaszcza: Śląsk realny i wyobrażony);
- pisarz w podróży / podróż w literaturze;
- romantyczna tradycja literacka – między repetycją a innowacją (bohaterowie i superbohaterowie, stylizacje i pastisze, przeróbki i parodie);
- kultura popularna wobec literatury: związki / zależności / paralele (rap, komiks, serial, teatr uliczny, mural).

Mariusz Jochemczyk

prof. dr hab. Bernadeta Niesporek-Szamburska
Katedra Dydaktyki Języka i Literatury Polskiej (V p., p. 505)
bernadeta.niesporek-szamburska@us.edu.pl

Serdecznie zapraszam na spotkania tutorskie (praca magisterska) wszystkich zainteresowanych problematyką języka dzieci i młodzieży oraz tekstów dla dzieci, a także zainteresowanych dyskursem szkolnym. Tematy prac i materiał stanowiący podstawę do badań będą uwzględniały zarówno teksty tworzone przez dzieci, jak i te, które są dla nich przeznaczone, także – pozyskane za pomocą metod nauk społecznych (sondaży czy testów). W opracowaniu tematów prac proponuję odwołanie się do metodologii językoznawczych (kognitywizm, JOS, stylistyka), a także do metod nauk społecznych (pedagogicznych) (sondaż diagnostyczny, testy, eksperyment dydaktyczny, obserwacja).

Problematyka proponowana do badań w ramach prac magisterskich obejmie:

- językowy obraz świata dzieci i młodzieży – opis fragmentów tego świata (na podstawie tekstów swobodnych i wypowiedzi ankietowych);
- opis ekspresji językowej dzieci (na podstawie twórczości językowej dzieci i młodzieży);
- najnowsza literatura dla dzieci – jej język i styl, prezentowany w niej obraz świata; możliwości wykorzystania tekstów tej literatury w edukacji polonistycznej;
- procesy nabywania języka przez dzieci (począwszy od okresu wczesnoszkolnego);
- komunikacja językowa dzieci i młodzieży w dobie kultury medialnej i komunikacji elektronicznej;
- dyskurs szkolny (np. badanie sprawności językowej uczniów; jakość interakcji nauczyciel – uczeń).

Istnieje możliwość modyfikacji/poszerzenia zarysowanych kręgów zagadnień w zależności od zainteresowań Państwa seminarzystów. Serdecznie zapraszam do refleksji badawczej nad proponowanymi kręgami zagadnień.

Bernadeta Niesporek-Szamburska

prof. dr hab. Ewa Jaskóła
Katedra Dydaktyki Języka i Literatury Polskiej (V p., p. 505)
ewa.jaskola@me.com

Zapraszam na spotkania tutorskie studentów I roku MU. Spotkania zostaną zorganizowane wokół następujących kręgów tematycznych:

- Przekład współczesnych teorii literaturoznawczych i sposobów czytania tekstów na szkolną dydaktykę. W związku ze zmianami paradygmatów czytelniczych koniecznością stała się refleksja nad możliwościami budowania interpretacji w szkole, która nie byłaby odtwarzaniem utrwalonych w tradycji i powielanych sposobów mówienia o literaturze. Współczesne badania pozwalają na ciekawe spojrzenie na literaturę klasyczną obecną w szkole. Studenci zainteresowani tą problematyką mogą podjąć tematy badawcze, analizujące sposoby odbioru literatury (liryki i epiki w szkole) oraz pokazać metody zmierzające do przekraczania barier odbioru dostrzeżonych w badaniach.
- Drugi obszar zainteresowań dotyczy poezji okresu dwudziestolecia międzywojennego i sposobów jej odczytania w kontekście badań kulturowych. Ogląd tej poezji oraz jej interpretacja stanowiąc będzie podstawę do zbudowania ciągów tematycznych zajęć na podstawie liryki. Nauczanie interpretacji stanowi bowiem podstawowe zadanie nauczyciela języka polskiego.
- Ostatni krąg zagadnień łączy się z zadaniami nauczyciela, dążącego do otwarcia uczniów na literaturę. Ponieważ literatura współczesna, także popularna, stanowi przedmiot zainteresowania młodego odbiorcy, ucznia szkoły średniej i podstawowej, dlatego w trakcie spotkań seminaryjnych przewiduję dyskusję o tej literaturze oraz o sposobach budowania zainteresowań literackich u młodzieży.

Studenci, którzy zechcą uczestniczyć w zajęciach przeze mnie proponowanych, powinni być dobrze zmotywowani do działań zmierzających do przekładu wiedzy filologicznej (historyczno- i teoretycznoliterackiej) na metody pracy z uczniem w różnym wieku. Prace powstałe w wyniku spotkań seminaryjnych będą w dużej części stanowiły oryginalne pomysły na doskonalenie edukacji polonistycznej w szkole, a może także na uniwersytecie.

Ewa Jaskółowa

dr hab. prof. UŚ Aleksandra Niewiara
Instytut Języka Polskiego im. Ireny Bajerowej
Zakład Leksykologii i Semantyki

NASI PRZODKOWIE w pamięci biograficznej i kulturowej Polaków

Propozycja w ramach tutoringu dotyczy zagadnień pamięci zbiorowej, będącej jednym z podstawowych czynników budujących tożsamości zbiorowe, które kształtują się we wspólnotach pamięci wyznaczanych przez w tzw. społeczne ramy pamięci.

Zapraszam studentów, którzy:

- Chcieliby pisać o swoich rodzinnych korzeniach, o swoich przodkach (szlacheckich, inteligenckich, robotniczych, chłopskich), którzy są zainteresowani wartościami/wzorcami osobowymi przekazywanymi z pokolenia na pokolenie w ich rodach lub rodzinach. Ten typ pracy byłby związany z badaniami tzw. historii mówionej i wymagałby przeprowadzenia serii nagrywanych otwartych wywiadów z członkami rodziny.
- Są zainteresowani wyobrażeniami społecznymi na temat wartości powiązanych z grupą społeczną; przykładowo: seria dowcipnych memów internetowych na temat szlachty, obraz chłopstwa ukraińskiego i szlachty polskiej w dziełach literackich, jak *Pożoga* Zofii Kossak-Szczuckiej, publikowane w dwudziestoleciu międzywojennym i po II wojnie światowej pamiętniki polskich chłopów, emigrantów do USA itd. – to materiał, dzięki któremu można uzyskać wiedzę na temat wartości naszych przodków.

- Gotowi byliby podjąć się trudu opisanie cmentarzy w swoich miastach pod kątem zarówno ogólnej charakterystyki lokalnych nekropolii, jak i – to przede wszystkim – inskrypcji nagrobnych i zawartych w nich przekazów wartości (szczególnie poszukując osób, które chciałyby zająć się opisem nekropolii czterech wyznań w Sosnowcu).

Pod względem metodologicznym będziemy posługiwać się ustaleniami lingwistyki kulturowej, aksjologii lingwistycznej, teorii pamięci zbiorowej, analizy dyskursu oraz historii mówionej.

Aleksandra Niewiara

prof. dr hab. Artur Rejter

Instytut Języka Polskiego im. Ireny Bajerowej

Zakład Historii Języka Polskiego

Proponowane obszary badawcze i przykładowe zagadnienia do opracowania:

1. Nazwy własne a kultura

— typy i funkcje nazw własnych w różnych obszarach kultury współczesnej: nazwy firm, sklepów; tytuły dzieł sztuki; nazwy własne w przestrzeni miasta;

— nazwy własne (imiona, nazwiska, nazwy miejscowe, chrematonimy) w tekstach literackich (dawnych i współczesnych);

— nazwy własne w tekstach kultury popularnej (np. piosenkach różnych nurtów, wykonawców).

2. Słownictwo w ujęciu historycznym (praca ze słownikami języka polskiego różnych epok)

— przemiany słownictwa wybranych pól tematycznych (np. nazwy owoców, warzyw, potraw) — etymologia, zmiany znaczeń, derywaty, metaforyka.

3. Wokół dyskursu naukowego wieków dawnych (XVI—XVIII w.)

— kulturowy wymiar dawnego dyskursu naukowego; językowy obraz świata w tekstach różnych obszarów tematycznych (np. medycznych, historycznych); obyczaje, człowiek, świat oczami dawnych uczonych.

4. Językowe aspekty dyskursu posthumanizmu

— wartościowanie bytów nie-ludzkich (zwierząt, roślin, maszyn) w różnych tekstach dyskursu posthumanizmu (publicystycznych, naukowych, literackich);

— problemy nominacji (derywacja, konstrukcje peryfrastyczne, metafory itd.) w dyskursie posthumanizmu wobec antropocentrycznego porządku świata.

5. Języki i światy kultury popularnej

— potoczność w serialu paradokumentalnym;

— język miłości i erotyki w piosence popularnej.

Artur Rejter

Dr hab. prof. UŚ Iwona Loewe

Instytut Języka Polskiego im. Ireny Bajerowej

Zakład Lingwistyki Tekstu i Dyskursu

Zapraszam na cykl spotkań seminaryjnych pt. *Od mundialu do igrzysk*, których tematyką będzie sport. Kulturowa oprawa sportu pozwala się analizować oraz interpretować z perspektywy nowoczesnego językoznawstwa – genologii, lingwistyki dyskursu, stylistyki, lingwistyki tekstu, mediolingwistyki, semiotyki.

Przykładowe badawcze tematy (w neutralnym porządku alfabetycznym), które można rozważać w ramach pisanie pracy magisterskiej:

- Afisze kibiców – stereotypy czy oryginalność. Analiza stylistyczna
- Dziennikarstwo sportowe. Specyfika dyskursywna, genologiczna, stylistyczna
- Fenomen piłki nożnej. Badanie socjolingwistyczne
- Fenomen skoków narciarskich. Badanie socjolingwistyczne
- Historia dyscyplin narodowych
- Igrzyska olimpijskie jako wyraz globalizacji
- Język specjalistyczny dyscyplin. Analiza leksykalna
- Kobiety w sporcie. Badanie stereotypów
- Moda w języku o sporcie. Analiza genologiczna
- Moda w sporcie. Analiza semiotyczna
- Patriotyzm w sporcie
- Praktyki tekstowe i obrazowe mediów sportowych (stacji, gazet, czasopism)
- Sport polszczyźnie. Analiza słownikowo-leksykalna
- Sport w mediach. Dyskursy, gatunki, teksty, style, statystyki
- Wywiady z zawodnikami. Zalety i wady dziennikarskich praktyk
- Zawołania kibiców klubów sportowych – analiza tekstologiczna i stylistyczna
- Znaki igrzysk olimpijskich w analizie semiotycznej

Iwona Loewe